

Międzynarodowy Kongres Matematyków w Helsinkach

Dr Henryk IWANIEC

W dniach od 15 do 23 sierpnia ub. r. odbył się w Helsinkach Międzynarodowy Kongres Matematyków. Pierwszy Kongres odbył się w 1897 roku w Zurychu. Od roku 1900 regularnie co cztery lata (z wyjątkiem okresu wojen światowych) Międzynarodowa Unia Matematyczna organizowała Kongresy w różnych krajach. Ostatnie Kongresy miały miejsce w Moskwie (1966), Nicei (1970) i Vancouver (1974). Kongresy są największym forum spotkań matematyków wszystkich specjalności. W Helsinkach brało udział ponad 3000 uczestników. Bardzo liczna była delegacja polska, około 140 osób.

Centralne miejsce w programie Kongresu zajmują odczyty, które tematycznie obejmują bardzo rozległy krąg problemów matematycznych zarówno z czystej matematyki, jak i z zastosowań, historii i edukacji.

Zorganizowano 17 odczytów plenarnych i 122 odczyty w 19 sekcjach specjalistycznych. Każdy uczestnik Kongresu miał możliwość, po uprzednim zgłoszeniu do Komitetu Organizacyjnego, wygłoszenia dziesięciominutowego komunikatu w dowolnej sekcji (wygłoszono około 600 takich komunikatów). Nową formą przedstawienia własnych wyników w Helsinkach były tzw. „Poster sessions”. Autorzy wyników wywieszali na planszach skrócony opis rezultatów i w określonym programem czasie udzielali wyjaśnień i dyskutowali z chętnymi.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się spontanicznie zorganizowane seminaria. Warto wymienić tu seminarium z teorii liczb, na którym H. Cohen przedstawił sensacyjny wynik Apéry'ego, że liczba

$$\zeta(3) = \sum_{n=1}^{\infty} n^{-3}$$

jest niewymierna.

Mimo wielkich rozmiarów Kongresu w Helsinkach organizatorom udało się stworzyć atmosferę kameralną, ułatwiającą, szczególnie młodemu matematykom, nawiązanie bliskich kontaktów osobistych i przyjaźni. Szczególnie aktywnie rozwijało się życie towarzyskie na statku „Mazowsze”, którym przybyła i na którym mieszkała przez cały okres trwania Kongresu polska delegacja.

W 1924 roku profesor J. C. Fields, Prezydent Międzynarodowego Kongresu Matematyków w Toronto zaproponował, aby na każdym Kongresie wyróżniać złotymi medalami dwa największe odkrycia matematyczne ostatnich lat. Fundusz na ten cel został wygoszparowany z nadwyżek pozostałych po Kongresie w Toronto. Pierwsze medale zostały rozdzielone po śmierci prof. Fieldsa w 1932 roku podczas Kongresu w Zurychu. Zgodnie z przyjętą zasadą Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Unii Matematycznej powołał przed rozpoczęciem się Kongresu specjalną Komisję, która wybiera kandydatów do nagrody (w wieku do lat 40). W Helsinkach, po uroczystości otwarcia Kongresu, Przewodniczący Komisji ogłosił w kolejności alfabetycznej cztery nazwiska laureatów medalu Fieldsa; P. Deligne (Belgia), C. Fefferman (USA), Margulis (ZSRR), D. Quillen (USA). Osiągnięcia laureatów zostały następnie krótko zreferowane przez wybranych prelegentów. Z uwagi na dość skomplikowany charakter wyników ograniczyć się do podania jedynie dyscyplin matematycznych, do których można zaliczyć ich rezultaty: Deligne — geometria algebraiczna i algebraiczna teoria liczb, Fefferman — analiza rzeczywista i zespolona wielu zmiennych, Margulis — teoria grup Liego, Quillen — algebraiczna K-teoria, algebraiczna topologia i algebra homologiczna.

Udział Polaków w Kongresie w Helsinkach należy uznać za bardzo udany i pożyteczny. Profesorowie B. Bojarski, C. Olech, Z. Semadeni i K. Urbanik brali udział w obradach Zgromadzenia Ogólnego Międzynarodowej Unii Matematycznej. Na posiedzeniu tym wybrano Komitet Wykonawczy Unii nowej kadencji 1979—1982, w skład którego wszedł prof. C. Olech. Prezydentem został prof. L. Carleson ze Szwecji. Profesor Z. Semadeni został wybrany do Komisji do Spraw Nauczania Matematyki. Dowodem uznania dla polskiej matematyki na arenie międzynarodowej jest niewątpliwie fakt przyznania Polakom zorganizowania przyszłego Kongresu w 1982 roku w Warszawie.

